

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

Development of Participation in Health Promotion of Students at Ban Khaofhachee School under Ranong Primary Educational Service Area Office

ปริญา เพชรชู¹, ชุศักดิ์ เอกเพชร² และสถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์³

Priya Petchu¹, Chusak Ekpetch² and Sathaporn Sangkhaosuthirak³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹Educational Administration Program, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

e-mail: smilepariya@gmail.com

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²Educational Administration Program, Faculty of Education, Surat Thani Rajabhat University

³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³Educational Administration Program, Faculty of Education, Surat Thani Rajabhat University

Received: June 17, 2019, Reviewed: June 28, 2019, Revised: July 3, 2019, Accepted: July 8, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ 2) พัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ และ 3) ประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านเขาฝาชี จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 93 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล ซึ่งมีการดำเนินการทั้งหมด 2 วนรอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม คู่มือประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน แบบสังเกตการมีส่วนร่วมของครู แบบติดตามครูในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกายตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ แต่การจัดกิจกรรมขาดการต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ ขาดการมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมี

ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน รวมถึงโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพค่อนข้างน้อย 2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน มีส่วนร่วมกันคิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรม อย.น้อย กิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน กิจกรรมกินดีมีสุข กิจกรรมขยับกายสบายชีวี กิจกรรมฟันสวยยิ้มใส และกิจกรรมตรวจสุขภาพ ซึ่งผลการประเมินการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนา และ 3) การประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาการมีส่วนร่วม, การส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the states and problems of participation in health promotion of students at Ban Khaofhachee School under Ranong Primary Educational Service Area Office, 2) to develop the participation of teachers in health promotion of students at Ban Khaofhachee School under Ranong Primary Educational Service Area Office, and 3) to assess the health behaviors of students at Ban Khaofhachee School under Ranong Primary Educational Service Area Office. The target group of the study included 10 teachers and 93 Prathomsuksa I - VI students of Ban Khaofhachee School in academic year 2019. The research procedure consisted of four steps: planning, action, observation, and reflection, which were divided into two cycles. The research instruments of the study were a questionnaire, a workshop manual, an assessment form of student health behaviors, an observation form of teacher participation, a teacher's follow-up form in organizing health promotion activities, and a form of focus group discussion.

The research findings revealed as follows. 1) The states and problems of the participation in health promotion of students showed that the school offered activities promoting good physical and mental health, good habits, and love of exercises according to policies given by the school. However, the activities were not consistently held and lacked

the participation from teachers in regard to decision making, operation, receiving benefits, evaluation, and organization of health promotion activities for the students. Moreover, the budget given by school for organizing health promotion activities was relatively limited. 2) The development of the participation of the teachers in health promotion of the students showed that the teachers gained knowledge about the participation in health promotion activities of the students and together participated in creating health promotion activities for the students, which consisted of six activities: Little FDA, Good Environment in School, Eat Well and Be Happy, Happy Exercise, Beautiful Teeth Clear Smile, and Health Check Up. The assessment of the development of participation of the teachers in health promotion of the students showed that the average score of the participation of the teachers after the development was higher than the average score before the development. 3) The assessment of health behaviors of the students showed that the health behaviors after organizing health promotion activities were at a very high level, which the average score after organizing the activities was higher than the average score before organizing the activities.

Keywords: participation, development of participation, health promotion health

บทนำ

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมีสุขภาพดี ยิ่งในสภาพสังคมในปัจจุบัน เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตรวมไปถึงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการเร่งสร้างคุณภาพทั้งด้านการศึกษาและสุขภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โรงเรียนจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ และเป็นศูนย์กลางของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2553) มาตรา 6 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงจัดทำมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาไว้ มุ่งสร้างคุณลักษณะของคนไทย 4.0 เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งคุณลักษณะด้านผู้เรียนรู้ในระดับประถมศึกษา จะต้องรักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐานทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561)

จากพรบ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ทำให้แนวคิดในการส่งเสริมสุขภาพ โดยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนและคนในชุมชนให้มีสุขภาพดี และพัฒนาสุขภาพอนามัยเด็กควบคู่ไปกับการศึกษา

ซึ่งจากการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ก็ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ดังปรากฏในรายงานกรมอนามัย ประจำปี 2560 พบว่า เด็กวัยเรียนที่มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วนเพียงร้อยละ 64.2 และมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ถึงร้อยละ 13.1 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาทุพโภชนาการและปัญหาโรคอ้วนในเด็กวัยเรียนยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญที่จะต้องเร่งแก้ไข และยังพบว่าเด็กกลุ่มอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุร้อยละ 60.9 ซึ่งมีเด็กฟันผุถึงร้อยละ 39.1 นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านพฤติกรรมกบฏบริโภคนิยม ยังพบปัญหาโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขวิทยาส่วนบุคคลอีกหลายปัญหา และเริ่มพบ ปัญหาความผิดปกติของอวัยวะการเรียนรู้ เช่น สายตาผิดปกติและการได้ยินผิดปกติ และจากงานวิจัยของ เพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก และ วรณา สอนองเดช พบว่าปัญหาสุขภาพของเด็กวัยเรียนในเขตชนบทมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะสื่อโฆษณาตามโทรทัศน์มีอิทธิพลมาก เด็กๆ ได้รับทราบทางสื่อกันทั่วถึง จึงเลือกซื้ออาหารเองตามแรงจูงใจของสื่อโฆษณา ประกอบกับเด็กเหล่านั้น อาจขาดคำแนะนำด้านการเลือกสรรอาหารที่มีประโยชน์จากผู้ปกครอง (เพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก และ วรณา สอนองเดช. 2557)

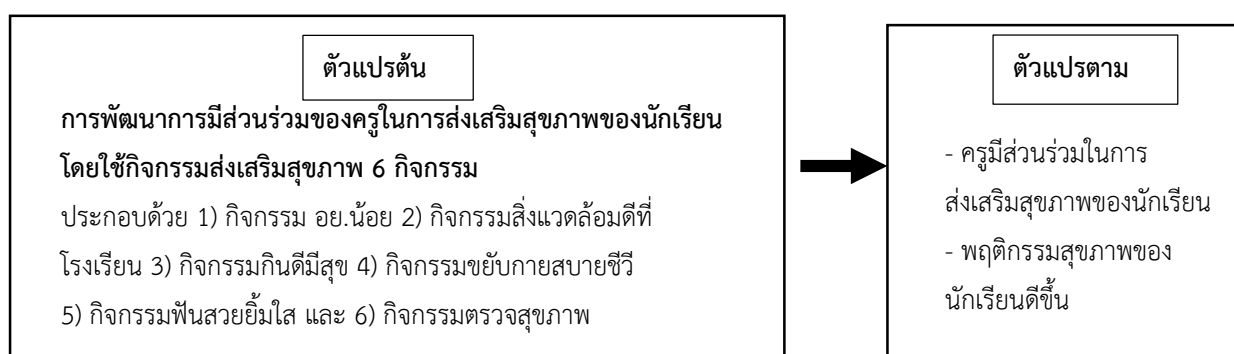
โรงเรียนบ้านเขาผาชี เป็นโรงเรียนหนึ่งที่ได้ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 ด้าน จากการสรุปผลการดำเนินส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนของเจ้าหน้าที่งานอนามัยโรงเรียน ปีการศึกษา 2561 พบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทางกายภาพยังไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พบว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจทักษะ กฎกติกา และประโยชน์ที่ดีจากเล่น มีผลทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง เหนื่อยง่าย และด้านบริการอนามัยโรงเรียน ในส่วนของการตรวจสุขภาพ การเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ พบว่า นักเรียนแต่งกายไม่ค่อยสะอาด เรียบร้อย ปัญหาสุขภาพช่องปาก มีนักเรียนฟันผุ และมีปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักส่วนสูงที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ (โรงเรียนบ้านเขาผาชี. 2561)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง โดยมีนักเรียน และครูร่วมมือกันผลักดันให้โรงเรียนใช้ศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ และเมื่อนักเรียนมีสุขภาพที่ดีก็必将มีความพร้อมในการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจร PAOR ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กเท็กการท์ (Kemmis and McTaggart. 1988 อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2554) กระบวนการในการดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน โดยการดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 วงรอบ ดังนี้

วงรอบที่ 1

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) นโยบายการส่งเสริมสุขภาพอนามัยโรงเรียนบ้านเขาฝาชี และ 3) แผนปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านเขาฝาชี

1.2 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

2. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมกันนำสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ร่วมกันวิเคราะห์ มากำหนดแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยกำหนดกิจกรรมหลัก คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

3. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานและการติดตาม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action)

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฟ้าสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

2. กลุ่มเป้าหมายการวิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันคิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรม อย.น้อย 2) กิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน 3) กิจกรรมกินดีมีสุข 4) กิจกรรมขยับกายสบายชีวี 5) กิจกรรมฟันสวยยิ้มใส และ 6) กิจกรรมตรวจสุขภาพ

3. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของนักเรียน

4. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมกิจกรรม 6 กิจกรรมให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

1. สังเกตการณ์การดำเนินงานการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนของกลุ่มเป้าหมายการวิจัยตามที่วางแผนและกำหนดไว้

2. สังเกตผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในการดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

3. บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการ

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมทำการสนทนากลุ่ม เพื่อประมวลผลภาพรวมและสรุปผลการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้หากมีสิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดผลดีจะจัดทำเป็นมาตรฐานการดำเนินงานในวงรอบถัดไป

วงรอบที่ 2

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. ศึกษาและทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในวงรอบที่ 1 เพื่อกำหนดกรอบในการสนทนากลุ่ม

2. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้ร่วมทำการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของ

นักเรียนเป็นอย่างไร หลังจากที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน และศึกษาความต้องการของครูในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

3. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานและการติดตาม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action)

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัยนำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนที่ได้ปรับปรุงแล้วไปปฏิบัติกับนักเรียน จากนั้นเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเขียนบันทึกการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

2. ผู้วิจัยและครูประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

3. กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เพื่อมาเปรียบเทียบผลกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนก่อนการพัฒนา

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

1. สังเกตการณ์การดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายการวิจัยตามที่วางแผนและกำหนดไว้

2. สังเกตผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแต่ละกิจกรรม

3. บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการ

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมทำการสนทนากลุ่ม เพื่อประมวลผลภาพรวมและสรุปผลการปฏิบัติงานทั้งหมดที่ได้ดำเนินการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านเขาผาชี จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 93 คน

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการมีส่วนร่วม 2) คู่มือประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน 4) แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของครู 5) แบบติดตามครูในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน และ 6) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยตอบแบบสอบถามก่อนและหลังการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์จากค่าสถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยวิเคราะห์จากค่าสถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม แบบติดตามครู และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย (μ)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มีผลการดำเนินการวิจัยในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

การดำเนินการในวงรอบที่ 1

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาชี พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน แต่การจัดกิจกรรมเป็นหน้าที่ของครูอนามัย ขาดความร่วมมือจากครูท่านอื่น ขาดการวางแผนที่ชัดเจน การจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม รวมถึงขาดการประเมินติดตามผลการจัดกิจกรรม มีการจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนค่อนข้างน้อย

2. การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

3. การกำหนดแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วม โรงเรียนควรมีแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ตระหนักถึงประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ ซึ่งแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ จะเริ่มจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน โดยผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายกำหนดแนวทางในการพัฒนาครู คือ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการร่วมกันสนทนากลุ่มอีกครั้งเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรยึด

ปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป เพื่อให้พัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน
นั้นเกิดประสิทธิผลและความยั่งยืนต่อไป

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ในขั้นการปฏิบัติ (Action) ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาซี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ดังนี้

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู ผู้วิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วม
ในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการ
ส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้ร่วมกัน
คิดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เพื่อใช้ในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งหมด 6
กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม อย.น้อย 2) กิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่ 3) กิจกรรมกินดีมีสุข 4) กิจกรรมขยับ
กายสบายชีวี 5) กิจกรรมฟันสวยยิ้มใส และ 6) กิจกรรมตรวจสุขภาพ

2. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริม
สุขภาพของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของ
นักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ การปฏิบัติ
1. นักเรียนดูแลความสะอาดครบทุกส่วนทั่วร่างกายของตนเอง	2.31	0.47	น้อย
2. นักเรียนกินอาหารได้ครบทั้ง 5 หมู่ที่มีความหลากหลายชนิด	2.33	0.65	น้อย
3. นักเรียนกินผักผลไม้เป็นอาหารว่างแทนการกินขนมขบเคี้ยวที่มีแป้งน้ำตาลและไขมัน เช่น มันฝรั่งทอด ข้าวเกรียบ ลูกเกด เป็นต้น	2.30	0.51	น้อย
4. นักเรียนไม่ดื่มน้ำอัดลมหรือเครื่องดื่มที่มีรสหวาน	1.84	0.54	น้อย
5. นักเรียนวิ่งเล่นหรือออกกำลังกายได้อย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน	2.57	0.61	ปานกลาง
6. นักเรียนไม่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ หรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่กำลังสูบบุหรี่	3.17	1.02	ปานกลาง
7. นักเรียนทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส	3.20	0.64	ปานกลาง
8. นักเรียนแปรงฟันทุกวันก่อนนอน และหลังรับประทานอาหาร	2.14	1.02	น้อย
9. นักเรียนดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น ปิดสวิทช์ ถอดปลั๊กไฟหลังเลิกใช้ เก๊วของ เป็นระเบียบ ทิ้งขยะลงถัง ปิดก๊อกน้ำ เป็นต้น	2.25	0.99	น้อย
10. นักเรียนป้องกันโรคติดต่อด้วยการกินอาหารปรุงสุกใหม่ ใช้ช้อนกลาง ล้างมือ ปิดปาก จมูกเวลาไอจาม นอนพักผ่อนให้พอ เป็นต้น	2.58	0.80	น้อย
รวม	2.47	0.22	น้อย

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมการสุขภาพของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ นักเรียนไม่ดื่มน้ำอัดลมหรือเครื่องดื่มที่มีรสหวาน นักเรียนแปรงฟันทุกวันก่อนนอน และหลังรับประทานอาหาร นักเรียนดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน นักเรียนป้องกันโรคติดต่อด้วยการกินอาหารปรุงสุกใหม่ ใช้ช้อนกลาง ล้างมือ ปิดปากจมูกเวลาไอจาม นอนพักผ่อนให้พอ เป็นต้น นักเรียนกินผักผลไม้เป็นอาหารว่างแทนการกินขนมขบเคี้ยวที่มีแป้งน้ำตาลและไขมัน นักเรียนดูแลความสะอาดครบทุกส่วนทั่วร่างกายของตนเอง นักเรียนกินอาหารได้ครบทั้ง 5 หมู่ที่มีความหลากหลายชนิด และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ นักเรียนวิ่งเล่นหรือออกกำลังกายได้อย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน นักเรียนไม่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ หรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่กำลังสูบบุหรี่ นักเรียนทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส ตามลำดับ

3. ผู้วิจัย ครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระนอง ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

ในขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันประเมินการพัฒนาการมีส่วนร่วมในส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ระหว่างเดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม 2562 เป็นเวลา 3 เดือน โดยใช้แบบสังเกตและแบบติดตาม ดังนี้

1. ผลการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาฝาชี มีดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรม อย.น้อย พบว่า ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนให้ความสนใจ ตั้งใจเข้าร่วมการอบรมแกนนำ อย.น้อย จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2 การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้น่าอยู่ นักเรียนเริ่มตระหนักในการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน ส่วนใหญ่เริ่มมองเห็นความสำคัญของความสะอาดเรียบร้อยของบริเวณโรงเรียนและห้องเรียน เมื่อเห็นเพื่อนทิ้งขยะในที่ที่ไม่ควรทิ้ง จะมีการตักเตือนเพื่อนที่ทิ้งขยะเรี่ยราดด้วย

1.3 การจัดกิจกรรมกินดีมีสุข พบว่า ครูทุกคนให้ความร่วมมือในการตรวจสอบคุณภาพอาหารเป็นอย่างดี นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่ ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

1.4 การจัดกิจกรรมขยับกายสบายชีวี พบว่า นักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับกีฬาชนิดต่างๆ นักเรียนตั้งใจฝึกซ้อม จนสามารถนำกฎกติกา วิธีการเล่น ด้านทักษะกีฬามาใช้ในการแข่งขันกับเพื่อนๆ อย่างสนุกสนาน รวมถึงการเต้นแอโรบิก นักเรียนสามารถเต้นเข้าจังหวะเพลงอย่างพร้อมเพรียงสวยงาม

1.5 การจัดกิจกรรมฟันสวยยิ้มใส พบว่า ครูประจักษ์ทุกคนช่วยกันตรวจการแปรงฟันของนักเรียนทุกวัน นักเรียนมีความพอใจ และให้ความร่วมมือในการแปรงฟัน รับฟังวิธีการแปรงฟันที่ถูกวิธี

1.6 การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ พบว่า ครูให้ความร่วมมือในการตรวจสุขภาพนักเรียนทุกวัน นักเรียนมีความพอใจ ให้ความร่วมมือในการตรวจความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า เล็บ และผม พร้อมทั้งจะนำการตรวจที่บกพร่องไปแก้ไขให้ดีขึ้น

2. ผลการติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มีดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรม อย.น้อย โดยผู้วิจัย และครู มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แกนนำ อย.น้อย โดยเชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางแก้ว มาให้ความรู้แก่ อย.น้อย เกี่ยวกับเรื่องสารปนเปื้อนในอาหาร การทดสอบสารกันบูดในอาหาร และวิธีการให้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น และครูร่วมกันได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแกนนำ อย.น้อย ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ให้มีการจัดให้ความรู้หน้าเสาธงเดือนละ 2 ครั้ง และจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เดือนละ 1 ครั้ง

2.2 การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน โดยผู้วิจัย และครูร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ระดมทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้น่าอยู่ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่

ถูกสุขลักษณะ ร่มรื่น สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ มีการแบ่งบริเวณรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดเป็นระดับชั้น โดยเน้นให้นักเรียนร่วมกันรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียนและห้องเรียน จากนั้นมีการบันทึกการดูแลรักษาความสะอาดลงในสมุดบันทึกการตรวจบริเวณที่รับผิดชอบ และมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักเรียนในตอนสิ้นเดือน

2.3 การจัดกิจกรรมกินดีมีสุข โดยผู้วิจัย และครูมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่ มีแบ่งหน้าที่ตรวจรับอาหาร ตรวจสอบคุณภาพของอาหารในแต่ละวัน และจัดเมนูอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการให้นักเรียนทุกวัน นอกจากนี้ ครูยังมีการจัดกิจกรรมประกวดอาหารอ่อนหวานของนักเรียนแต่ละระดับชั้น

2.4 การจัดกิจกรรมขยับกายสบายชีวี โดยผู้วิจัย และครู ร่วมกันฝึกสอนกฎกติกา วิธีการเล่นทักษะกีฬาชนิดต่างๆ และจัดกิจกรรมการเต้นแอโรบิกทุกวันพุธ

2.5 การจัดกิจกรรมฟันสวยยิ้มใส โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น จัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารเที่ยงทุกวัน และมีการบันทึกลงในสมุดบันทึกการแปรงฟัน มีการให้ความรู้ความเข้าใจในการรักษาความสะอาดในช่องปากและฟัน เรียนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการแปรงฟัน ดูแลช่องปากที่ถูกต้องถูกวิธีและมีความชำนาญในการแปรงฟัน การดูแลช่องปากอย่างถูกวิธี

2.6 การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้นเป็นผู้ตรวจความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า เล็บ และผม พร้อมให้คำแนะนำและวิธีการรักษาในเรื่องการดูแลความสะอาดของร่างกายให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

ในขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ และสรุปผลการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางและพัฒนาส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในรอบที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมากขึ้น มีการร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้นักเรียน กลุ่มเป้าหมายการวิจัยมีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ซึ่งต่างจากที่ผ่านมาที่ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ขาดการร่วมมือในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ซึ่งเมื่อก่อนการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนจะเป็นหน้าที่ของครูคนเดียวเพียงคนเดียว

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้เข้าใจการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากที่ผ่านมาที่ครูไม่มีความรู้ และขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายการวิจัยคิดเห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้ง 6 กิจกรรมที่จัดขึ้น มีกิจกรรมที่ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายพอใจ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมที่ดีที่โรงเรียน

กิจกรรมกินดี มีสุข กิจกรรมขยับกายสบายชีวี และกิจกรรมตรวจสุขภาพ ส่วนกิจกรรมที่ควรพัฒนาต่อยอดมี 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรม อย.น้อย จากที่มีการให้ความรู้นักเรียนเดือนละ 2 ครั้ง ควรเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และควรมีปฏิทินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ที่ชัดเจนขึ้น เพื่อจะได้ทราบถึงวันเวลาในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายการวิจัยต้องการศึกษาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดความสมบูรณ์มากที่สุดและ 2) กิจกรรมฟันสวยยิ้มใส โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น นอกจากจัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารเที่ยงทุกวัน และมีการบันทึกลงในสมุดบันทึกการแปรงฟัน ควรมีการขอสนับสนุนสีย้อมฟัน เพื่อใช้ในการตรวจความสะอาดของการแปรงฟันสำหรับนักเรียนจัดการประกวดหนูน้อยฟันสวย เพื่อให้การแปรงฟันของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนผลทั้งที่พอใจและกิจกรรมที่ควรพัฒนาต่อยอดมาพัฒนาในรอบที่ 2 ต่อไป

การดำเนินการในรอบที่ 2

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

ในขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมกันสนทนากลุ่มย่อย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ทบทวนผลการจัดกิจกรรม กำหนดประเด็นปัญหา ข้อสังเกตที่เกิดขึ้นในรอบที่ 1 เพื่อนำมาพัฒนาต่อในรอบที่ 2 โดยมีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ภาพรวมของสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในปัจจุบัน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนิสัยและรักการออกกำลังกายตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมครูทุกคนเริ่มมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนรวมถึงโรงเรียนมีการระดมทุนเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ ทำให้นักเรียนเริ่มเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแต่ละกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายการวิจัยมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนที่จัดขึ้น มีกิจกรรมที่ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าป็นที่น่าพอใจสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในรอบที่ 2 ได้โดยไม่ต้องปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติม มี 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน กิจกรรมกินดีมีสุข กิจกรรมขยับกายสบายชีวี และกิจกรรมตรวจสุขภาพ ส่วนกิจกรรมที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นมี 2 กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรม อย.น้อย ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายต้องการปรับปรุงพัฒนากิจกรรม โดยเพิ่มการให้ความรู้แก่นักเรียนหน้าเสาธงเดือนละ 2 ครั้ง เป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพิ่มกิจกรรมเสียงตามสายสุขภาพทุกวันจันทร์ เวลา 12.00 – 12.15 น. และควรมีปฏิทินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ที่ชัดเจนขึ้น เพื่อจะได้ทราบถึงวันเวลาในการจัดกิจกรรม

2.2 กิจกรรมฟันสวยยิ้มใส โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น นอกจากจัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารเที่ยงทุกวัน และมีการบันทึกลงในสมุดบันทึกการแปรงฟัน ควรมีการขอสนับสนุนสีย้อมฟัน เพื่อใช้ในการตรวจความสะอาดของการแปรงฟันสำหรับนักเรียน จัดการประกวดหนูน้อยฟันสวย เพื่อให้การแปรงฟันของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action)

ในขั้นการปฏิบัติ (Action) ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ดังนี้

1. ผู้วิจัย ครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาฝาชี ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรม อย.น้อย โดยผู้วิจัย และครู มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แกนนำ อย.น้อย โดยเชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง มาให้ความรู้แก่ อย.น้อย เกี่ยวกับเรื่อง โรคติดต่อ และวิธีการให้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น และครูร่วมกันได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแกนนำ อย.น้อย ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ให้มีการจัดให้ความรู้หน้าเสาธง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เสียงตามสายสุขภาพทุกวันจันทร์ และจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เดือนละ 1 ครั้ง

1.2 การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน โดยผู้วิจัย และครูร่วมกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้น่าอยู่ โดยการคัดแยกขยะ การกำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การจัดสภาพแวดล้อมให้ ร่มรื่นและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในโรงเรียน มีการแบ่งบริเวณรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดเป็นระดับชั้น โดยให้นักเรียนร่วมกันทำความสะอาดทุกวัน จากนั้นมีการบันทึกการดูแลรักษาความสะอาดลงในสมุดบันทึกการตรวจบริเวณที่รับผิดชอบ และมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักเรียนในตอนสิ้นเดือน กิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน

1.3 การจัดกิจกรรมกินดีมีสุข โดยผู้วิจัย และครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม แบ่งหน้าที่ตรวจรับอาหาร ตรวจสอบคุณภาพอาหารในแต่ละวัน และจัดเมนูอาหารที่มีคุณค่าหลักโภชนาการให้นักเรียนทุกวัน นอกจากนี้ ครูยังมีการจัดกิจกรรมประกวดอาหารอ่อนหวานของนักเรียนแต่ละระดับชั้น กิจกรรมกินดีมีสุข

1.4 การจัดกิจกรรมขยับกายสบายชีวี โดยผู้วิจัย และครู เป็นผู้ฝึกสอน กฎกติกา วิธีการเล่น ทักษะกีฬา การเต้นแอโรบิกทุกวันพุธ มีการจัดอุปกรณ์กีฬาสำหรับการออกกำลังกายในตอนเย็นหลังเลิกเรียน กิจกรรมขยับกายสบายชีวี

1.5 การจัดกิจกรรมฟันสวยยิ้มใส โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น จัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารเที่ยงทุกวัน โดยครูประจำชั้นจะมีการตรวจความสะอาดของการแปรงฟัน โดย

การย้อมสีฟันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการบันทึกลงในสมุดบันทึกการแปรงฟัน ครูประจำชั้นให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในช่องปากและฟัน รู้จักและเข้าใจขั้นตอนการแปรงฟันที่ถูกต้องถูกวิธี กิจกรรมฟันสวย ยิ้มใส

1.6 การจัดกิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้นเป็นผู้ตรวจความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า เล็บ และผม พร้อมให้คำแนะนำและวิธีการรักษาในเรื่องการดูแลความสะอาดของร่างกาย ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ

2. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับประเมินพฤติกรรมสุขภาพก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

การประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย การวิจัย (N)	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	93	2.47	0.22
หลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	93	4.52	0.22

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมสุขภาพเท่ากับ 2.05

3. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน หลังจากการได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำมาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูหลังจากได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

การประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย การวิจัย (N)	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ก่อนพัฒนาการมีส่วนร่วม	10	2.45	0.09
หลังพัฒนาการมีส่วนร่วม	10	4.75	0.24

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยการประเมินก่อนการพัฒนาเท่ากับ 2.45 และหลังการพัฒนาเท่ากับ 4.75 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2.30

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

ในขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันประเมินการพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมในส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกต และแบบติดตาม ดังนี้

1. ผลการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาผาซี พบว่าการพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน กลุ่มเป้าหมายมีบทบาทในการดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยความทุ่มเท ร่วมกันระดมความคิดให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน ทำให้ระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อีกทั้งยังร่วมกันสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน จนนำไปสู่การปฏิบัติและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

2. ผลการติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาซี มีดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรม อย.น้อย โดยผู้วิจัย และครู มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แกนนำ อย.น้อย โดยเชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางแก้ว มาให้ความรู้แก่ อย.น้อย เกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อ และวิธีการให้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 20 คน การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง ครูร่วมกันได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแกนนำ อย.น้อย ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ให้มีการจัดให้ความรู้หน้าเสาธง เสี่ยงตามสายสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เดือนละ 1 ครั้ง

2.2 การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมดีที่โรงเรียน โดยผู้วิจัย ครู และนักเรียนร่วมกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้น่าอยู่ โดยการคัดแยกขยะ การกำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในโรงเรียน มีการแบ่งบริเวณรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดเป็นระดับชั้น โดยให้นักเรียนร่วมกันทำความสะอาดทุกวัน จากนั้นมีการบันทึกการดูแลรักษาความสะอาดลงในสมุดบันทึกการตรวจบริเวณที่รับผิดชอบ และมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักเรียนในตอนสิ้นเดือน

2.3 การจัดกิจกรรมกินดีมีสุข โดยผู้วิจัย และครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม แบ่งหน้าที่ตรวจสอบอาหาร ตรวจสอบคุณภาพอาหารในแต่ละวัน และจัดเมนูอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการให้นักเรียนทุกวัน นอกจากนี้ ครูยังมีการจัดกิจกรรมประกวดอาหารอ่อนหวานของนักเรียนแต่ละระดับชั้น

2.4 การจัดกิจกรรมขยับกายสบายชีวี โดยผู้วิจัย และครู ร่วมกันฝึกสอนกฎกติกา วิธีการเล่น ทักษะกีฬาชนิดต่างๆ และจัดกิจกรรมการเต้นแอโรบิกทุกวันพุธ ให้กับนักเรียน มีการจัดอุปกรณ์กีฬาสำหรับการออกกำลังกายในตอนเย็นหลังเลิกเรียน นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน

2.5 การจัดกิจกรรมฟันสวยยิ้มใส โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น จัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารเที่ยงทุกวัน โดยครูประจำชั้นจะมีการตรวจสอบความสะอาดของการแปรงฟัน โดยการย้อมสีฟันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการบันทึกลงในสมุดบันทึกการแปรงฟัน ครูประจำชั้นให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในช่องปากและฟัน รู้จักและเข้าใจขั้นตอนการแปรงฟันที่ถูกต้องถูกวิธี

2.6 การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ โดยผู้วิจัย และครูประจำชั้น เป็นผู้ตรวจความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า เล็บ และผม พร้อมให้คำแนะนำและวิธีการรักษาในเรื่องการดูแลความสะอาดของร่างกาย ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ทุกวัน นักเรียนแต่งกายสะอาดเรียบร้อย เสื้อผ้า เล็บ และผม เป็นไปตามระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

ในขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ และสรุปผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ทั้ง 2 วงรอบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในครั้งนี้ เมื่อประเมินในภาพรวมแล้ว พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจ หลักการมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในโรงเรียน โดยการเป็นแกนนำจัดกิจกรรม คอยประสานงานให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในกิจกรรมต่างๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ครูทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับงานด้านส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้น รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ต่อโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์ผลร่วมกัน มีส่วนร่วมในการติดตามและสรุปผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดปฏิทินการจัดกิจกรรมให้บริการตรวจสุขภาพและการป้องกัน

โรคกับนักเรียน และเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของครู ทำให้ครูมีความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้เข้าใจ การส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมากยิ่งขึ้น ครูมีความรู้ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของ สามารถทำให้พฤติกรรม การดูแลสุขภาพของนักเรียนดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย และจิตใจ โดยผลการจัดกิจกรรม อย.น้อย นักเรียนแกนนำ อย.น้อย ให้ความสนใจในการจัดกิจกรรม เป็นอย่างดี นักเรียนได้รับความรู้จากการอบรม และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ผลการจัด กิจกรรมสิ่งแวดล้อมที่ดีที่โรงเรียน ทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด และทำ ให้ทุกพื้นที่ในโรงเรียนปลอดภัย เกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุ่นใจ สบายใจ และรู้สึกในความเป็นเจ้าของ ร่วมกัน ผลการจัดกิจกรรมกินดีมีสุข ทำให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการ มี ความรู้ในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรงและมี สุขภาพจิตที่ดี ผลการจัดกิจกรรมขยับกายสบายชีวี นักเรียนทุกคนออกกำลังการอย่างสม่ำเสมอ ให้ความ ร่วมมือในการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย รักการออกกำลังกาย และให้ความสนใจเกี่ยวกับการเล่นกีฬา มาก ยิ่งขึ้น หลากหลาย เพียงพอ และส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ผลการจัดกิจกรรมฟันสวยยิ้มใส ทำให้ เด็กมีความรู้ความเข้าใจในการรักษาความสะอาดในช่องปากและฟัน นักเรียนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการแปรง ฟัน การดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้องถูกวิธี และมีความชำนาญในการแปรงฟัน ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดี ปัญหา นักเรียนฟันผุลดลง และผลการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ นักเรียนใส่ใจเรื่องสุขภาพและความสะอาดของ ร่างกายมากยิ่งขึ้น เมื่อรับทราบถึงภาวะทางด้านสุขภาพของตนเอง นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการ ตรวจสุขภาพไปดูแลสุขภาพตนเองอย่างถูกวิธี นักเรียนเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ดีขึ้น

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี โดยดำเนินการตาม กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในครั้งนี้ เมื่อประเมินในภาพรวมแล้ว พบว่า สามารถนำครูในโรงเรียนทุกคนเข้ามา มีบทบาท โดยการร่วมประสานแนวคิดและการกำหนดทิศทางการปฏิบัติและนำไปสู่การปฏิบัติจนประสบ ผลสำเร็จ นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในด้านต่างๆ อันเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการ มีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนมีความรู้และทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลและสรุปผล

1. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาฝาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ภาพรวมของ สภาพและปัญหาในปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนให้มีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกายตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ แต่การจัดกิจกรรมขาด การต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ ขาดการมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งในด้านการมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน รวมถึงโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพค่อนข้างน้อย ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาสุขภาพในด้านต่างๆ ขาดการตระหนักในการดูแลสุขภาพของตนเอง ขาดความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย รวมถึงการแต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อย นักเรียนหลายคนมีปัญหาสุขภาพช่องปาก และมีปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักส่วนสูงที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีภาระงานเยอะ ขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน งบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพค่อนข้างน้อย นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมสุขภาพ หรือขาดการจัดกิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสม จึงทำให้พฤติกรรมเหล่านี้เกิดการสะสมเป็นเวลานาน ส่งผลถึงสภาพปัญหาในปัจจุบัน

โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิสา จินนา. 2556) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า 1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคมมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรที่ผ่านไม่การประเมิน 5 เรื่อง เกิดจากปัญหา คือ ครูมีภาระงานสอนมาก งบประมาณไม่เพียงพอ การกำหนดนโยบายไม่ชัดเจนขาดการประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชร ครูที่รับผิดชอบการดำเนินงานมีการโยกย้ายบ่อยทำให้การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง นักเรียนบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดและร้านอาหารในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชร

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาซี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนนั้น มีแนวทางในการพัฒนา โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาซี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว โดยจากการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน หลังจากที่ได้รับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครูได้ร่วมกันคิดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งหมด 6 กิจกรรม ซึ่งผลการประเมินการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนเสร็จสิ้นลง พบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะช่วยพัฒนาครูมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ต้องการที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ(นิสา จินนา. 2556) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 มีการสร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากรและนักเรียน ให้เห็นความสำคัญและการสร้างความรู้ความเข้าใจ ร่วมกันพัฒนา ประชุมชี้แจงนโยบาย แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณให้เพื่อพัฒนางานตามโครงการต่างๆ มีการจัดอบรมการส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม ไปศึกษาดูงานเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีระบบติดตามกำกับตรวจสอบเป็นระยะ

3. การประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเขาผาซี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

การประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน สามารถสรุปผลได้จากการประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้ง 6 กิจกรรม ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ตระหนักถึงการดูแลสุขภาพ ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ

โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ศุภกร หวานกระโทก และจุไรรัตน์ วัชรอาสน์ . 2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขต 18 จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี อายุ ดัชนีมวลกาย และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และปัจจัยนำที่เป็นความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและการรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ และปัจจัยเสริมที่เป็นการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนปัจจัยเอื้อที่เป็นการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และปัจจัยเสริมที่เป็นการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางสาธารณสุขหรือผู้เกี่ยวข้องที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการสร้างเสริมสุขภาพให้กับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน
2. ควรใช้กิจกรรมที่หลากหลายนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมทั้งนอกและในโรงเรียนรวมถึงมีการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน
3. ควรมีการวิจัยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนด้วยรูปแบบอื่นๆ ในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- นิสา จินนา. (2556). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทั้ง ๖ วิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก และ วรณา สอนองเดช. (2557). สถานการณ์สุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษา : ในกรณีศึกษาในภาคกลาง. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 16(1) : 795.
- โรงเรียนบ้านเขาฟ้าสี. (2561). แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านเขาฟ้าสี. ระนอง : โรงเรียนบ้านเขาฟ้าสี.
- สันติ บุญภิรมย์. (2554). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ : สหภาพสื่อการพิมพ์.
- สินศักดิ์ชนม์ อุณหรมมี. (2556). พัฒนาการสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี : โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย. กรุงเทพฯ : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Green, L & Kreuter, M. (2005). Health Program Planning: PRECEDE/PROCEED Model. 4th ed. New York: McGraw Hill.
- Pender, N. J. (1996). Health Promotion in Nursing Practice. New York: Appleton Century - Croft.

